

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta
Complectens Primam Secundæ, & Secundam Secundæ Summæ
Theologiæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Et primo, De spe, & desperatione, scilicet, vtrum spes sit idem quod
desiderium, vel cupiditas.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72759](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72759)

tristitia uel dolor, sit summum hominis malum.
 AD PRIMVM ergo dicendum, quod duo bona sunt communia & delectationi & tristitia. iudicium uel de bono & malo, & ordo debitus uoluntatis approbantis bonum & recusantis malum. Et sic patet quod in dolore uel tristitia est aliquod bonum, pro cuius priuationem potest fieri deterius, sed non in omni delectatione est aliquod malum, per cuius remotionem potest fieri melius, unde delectatio aliqua potest esse summum hominis bonum eo modo quo supra dictum est: *tristitia autem non potest esse summum hominis malum.

AD II. dicendum, quod hoc ipsum, quod est uoluntatem repugnare malo, est quoddam bonum; & propter hoc tristitia, uel dolor non potest esse summum malum, quia habet aliquam permissionem boni.

AD III. dicendum, quod peius est quod nocet meliori, quam quod nocet peiori. malum autem dicitur, quia nocet, ut dicitur Aug. in Ench. unde maius malum est quod est malum animae, quam quod est malum corporis. unde non est efficax ratio, quam Augustinus inducit non ex sensu suo, sed ex sensu alterius.

QVAESTIO XL.

De passionibus irascibilis, & primo de spe & desperatione, in octo articulos diuisa.

CONSEQUENTER considerandum est de passionibus irascibilis.

Et primo, De spe, & desperatione. Secundo, De timore, & audacia. Tertio, De ira.

CIRCA primum quaeruntur octo.

¶ Primo, Vtrum spes sit idem quod desiderium, uel cupiditas.

¶ Secundo, Vtrum spes sit in ui apprehensiuā, uel in ui appetitiuā.

¶ Tertio, Vtrum spes sit in brutis animalibus.

¶ Quarto, Vtrum spei contrarietur desperatio.

¶ Quinto, Vtrum causa spei sit experientia.

¶ Sexto, Vtrum in iuuenibus, & ebriosis spes abundet.

¶ Septimo, De ordine spei ad amorem.

¶ Octauo, Vtrum spes conferat ad operationem.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum spes sit idem quod desiderium, uel cupiditas.

AD PRIMVM sic proceditur. Videtur, quod spes sit idem quod desiderium siue cupiditas. Spes enim ponit una quatuor principalium passionum, sed Aug. enumerans quatuor principales passiones, ponit cupiditatem loco spei, ut patet

Su. q. 3. ar. 1. co. 2. & 3. d. 26. q. 1. ar. 1. co. & uer. q. 4. ar. 1. co. & opus. 3. c. 761.

A in 14. de Ciuit. Dei. ergo spes est idem quod cupiditas siue desiderium.

¶ 2. Præter. Passiones differunt secundum obiecta, sed idem est obiectum spei & cupiditatis, siue desiderii, si bonum futurum. ergo spes est idem quod cupiditas, siue desiderium. Si dicatur quod spes addit supra desiderium possibilitatem adipiscendi bonum futurum; contra. Id quod per accidens se habet ad obiectum, non uariat speciem passionis, sed possibile se habet per accidens ad bonum futurum, quod est obiectum cupiditatis, uel desiderii, & spei: ergo spes non est passio specie differens a desiderio, uel cupiditate.

SED CONTRA. Diuersarum potentiarum sunt diuersae passiones specie differentes, sed spes est in irascibili, desiderium autem & cupiditas in concupiscibili. ergo spes differt specie a desiderio & cupiditate.

RESPON. Dicendum, quod species passionis ex obiecto consideratur: circa obiectum autem spei, quatuor conditiones attenduntur. Primo, quid est bonum: non enim proprie loquendo, est spes nisi de bono, & per hoc differt spes a timore, qui est de malo. Secundo, ut sit futurum: non enim spes est de presenti iam habito: & per hoc differt spes a gaudio, quod est de bono presenti.

Tertio, requiritur quod sit aliquid arduum cum difficultate adipiscibile: non enim aliquis dicitur aliquid sperare minimam, quod statim est in sua potestate ut habeat. & per hoc differt spes a desiderio uel cupiditate, quae est de bono futuro absolute, unde pertinet ad concupiscibilem, spes autem ad irascibilem. Quarto, quod illud arduum sit possibile adipisci: non enim aliquis sperat id quod omnino adipisci non potest, & secundum hoc differt spes a desperatione. Sic ergo patet, quod spes differt a desiderio, sicut differunt passiones irascibilis a passionibus concupiscibilis, & propter hoc spes praesupponit desiderium: sicut & omnes passiones irascibilis praesupponunt passiones concupiscibilis, ut supra dictum est.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod Aug. ponit cupiditatem loco spei pro hoc, quod utrumque respicit bonum futurum. Et quia bonum quod non est arduum, quasi nihil reparatur, ut sic cupiditas maxime uideatur tendere in bonum arduum, in quod etiam tendit spes.

AD SECUNDVM dicendum, quod obiectum spei non est bonum futurum absolute: sed cum arduitate & difficultate adipiscendi, ut dictum est.

AD TERTIVM dicendum, quod obiectum spei non tamen addit possibilitatem super obiectum desiderii. Sed est arduitate, quae ad aliam potentiam facit spem pertinere. scilicet ad irascibilem, quae respicit arduum, ut in 1. dictum est.

possibile autem & impossibile non omnino per accidens se habent ad obiectum appetitiuam uirtutis. Nam appetitus est principium motionis: nihil autem mouetur ad aliquid nisi sub ratione possibilis. nullum enim mouetur ad id, quod existimat impossibile adipisci: & propter hoc spes differt a desperatione secundum differentiam possibilis, & impossibilis.

AD SECUNDVM dicendum, quod obiectum spei non tamen addit possibilitatem super obiectum desiderii. Sed est arduitate, quae ad aliam potentiam facit spem pertinere. scilicet ad irascibilem, quae respicit arduum, ut in 1. dictum est.

possibile autem & impossibile non omnino per accidens se habent ad obiectum appetitiuam uirtutis. Nam appetitus est principium motionis: nihil autem mouetur ad aliquid nisi sub ratione possibilis. nullum enim mouetur ad id, quod existimat impossibile adipisci: & propter hoc spes differt a desperatione secundum differentiam possibilis, & impossibilis.

AD SECUNDVM dicendum, quod obiectum spei non tamen addit possibilitatem super obiectum desiderii. Sed est arduitate, quae ad aliam potentiam facit spem pertinere. scilicet ad irascibilem, quae respicit arduum, ut in 1. dictum est.

possibile autem & impossibile non omnino per accidens se habent ad obiectum appetitiuam uirtutis. Nam appetitus est principium motionis: nihil autem mouetur ad aliquid nisi sub ratione possibilis. nullum enim mouetur ad id, quod existimat impossibile adipisci: & propter hoc spes differt a desperatione secundum differentiam possibilis, & impossibilis.

AD SECUNDVM dicendum, quod obiectum spei non tamen addit possibilitatem super obiectum desiderii. Sed est arduitate, quae ad aliam potentiam facit spem pertinere. scilicet ad irascibilem, quae respicit arduum, ut in 1. dictum est.

ARTICVLVS II.

Vtrum spes sit in ui apprehensiuā, an in ui appetitiuā.

AD SECUNDVM sic proceditur. Videtur, quod spes pertineat ad uim cognitiuam. Spes enim uidetur esse expectatio quaedam. dicit enim Apostolus Ro. 8. Prima Secundae S. Thomae. l. 4. Si

obiectum appetitus. ad idem enim conueniendum mouet quod appetit: & ex differentia inter desiderium & spem, potest facile patere. Multi enim desiderant principatum, qui tamen non sperant illum: & multa difficilia bona concupiscuntur, quae non sperantur, propterea quia non estimantur ab appetentibus, ut possibilia eis euenire. unde & fatentur se concupiscere, uel desiderare, & non sperare.

Li. 14. c. 7. 8. & 9. 10.

*q. 25. ar. 1.

In cor. ar.

*p. p. q. 81. ar. 2.

2. 2. q. 18. ar. 1. cor. & 3. d. 26. q. 1. ar. 1. cor. Et q. 2. ar. 1. cor. Et uer. q. 4. ar. 2. corp.